

Облікова картка ДіР

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0220U100714

Державний реєстраційний номер: 0117U004830

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-01-2020

II. Етап виконання ДіР

Номер етапу: 3

Назва етапу: Стратегія підтримки біорізноманіття як основи стійкості природних систем в умовах дії дестабілізуючих факторів

Початок етапу: 01.2019

Закінчення етапу: 12.2019

Вид звітнього документа: Остаточний звіт

III. Відомості про виконавця ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61022, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380577051247

IV. Відомості про співвиконавців ДіР

V. Відомості про замовника ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Міністерство освіти і науки України

Код за ЄДРПОУ: 38621185

Місцезнаходження: просп. Перемоги, 10, м. Київ, Київська обл., 01135, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380444813221

VI. Джерела, напрями та обсяги фінансування ДіР

Підстава для проведення ДіР: 34 - договір (замовлення) з центральним органом виконавчої влади, академією наук (головними розпорядниками бюджетних коштів на проведення НДДКР)

Напрямок фінансування: 2.1 - фундаментальні дослідження

Джерела фінансування

7713 - кошти держбюджету

Код програмної класифікації видатків і кредитування (КПКВК): 2201040

Фактичний обсяг фінансування (тис. грн.): 236.26

VII. Відомості про ДіР

Назва роботи українською:

Стійкість надорганізованих біосистем та стратегія її підтримки в умовах дії ендегенних та антропогенних трансформуючих факторів

Назва роботи англійською:

Stability of the nadorganismal biosystems and strategy of her support in the conditions of action endogenous and anthropogenic of transforming factors

Реферат українською:

Об'єкти дослідження – аранеофауна, ентомофауна, батрахофауна, герпетофауна, орнітофауна та теріофауна; степові та лісові біогеоценози; території та об'єкти природно-заповідного фонду України. Мета дослідження – провести аналітичний огляд змін у флорі, фауні та мікробіоті для подальшого формування концепцій охорони та раціонального використання екосистем; створити прогноз впливу провідних чинників на довкілля. Новизна роботи: а) Вперше використано індекси акустичного різноманіття як індикатори ступеню порушення лісових екосистем; б) уперше в Україні триває довгостроковий моніторинг аранео- та ентомофауни з метою вивчення впливу пірогенного чинника на формування комплексу степових безхребетних; в) вперше проводяться дослідження впливу локальних кліматичних умов на показники динаміки популяцій птахів дібров; г) вперше проведено дослідження мікробіоти степових резерватів різного рангу; д) описано 7 нових для науки видів мікробіоти; вперше в Україні знайдено види, описані у 2015 р в Європі. Отримано перелік ключових для підтримки біорізноманіття біогеоценозів; виокремлено індикаторні види та угруповання тварин та мікробіоти. Визначено природні угруповання, що є ключовими для підтримки оптимального рівня біорізноманіття; оцінено можливість їх використання у моделюванні біосистем. Виділено параметри угруповань та популяцій, що можуть бути показниками трансформацій екосистем. Встановлено склад та характер гаметогенезу, характерний для геміклональних популяційних систем гібридогенного комплексу зелених жаб, поширених в регіоні дослідження. Простежено вплив природних та антропогенних чинників довкілля (пожеж; сінокосіння та випасу; рекреації кліматичних чинників) – на комплекси степових безхребетних, угруповання та індикаторні види птахів дібров. Зформовано рекомендації для вжиття заходів з регулювання стану екосистем. Пропоновано включити низку видів грибів, а також деяких тварин до чергового видання Червоної книги України.

Реферат англійською:

Research objects: araneofauna, entomofauna, batrachofauna, herpetofauna, avifauna, and teriofauna; steppe and forest ecosystems; objects and territories of the Nature Reserve Fund of Ukraine. Research aim: analytic survey of the changes in flora, fauna and microbiota for the further development of the concept of nature conservation and sustainable ecosystem services; to make a prognosis of the environmental impact of the key factors. Novelty of the work: a) for the first time in Ukraine, acoustic diversity indices were used as indicators of forest ecosystem disturbance; b) for the first time in Ukraine, a long-term effect of the steppe fire on vegetation and arthropod assemblages is being monitored at the model plots; c) the impact of local climatic conditions on the dynamics of bird populations of the oak forests was studied for the first time in northeast Ukraine; d) for the first time, the microbiota of steppe reserves of various conservation ranks was studied; seven fungi species were described as new to science, species described in 2015 in Europe were registered in Ukraine. Results: The key factors of ecosystem biodiversity were listed; animal and fungi indicator species and assemblages were distinguished. Natural assemblages, which play a key role in maintaining optimal biodiversity level, are identified and a possibility of their use in ecosystem modeling was assessed. Characteristic traits of species populations and assemblages, which can serve as indicators of ecosystem transformation, were described. The composition and gametogenesis characteristics of the hemiclinal population system of a hybrid complex of green frogs occurred in the study

region were determined. An impact of natural and antropohenic factors (climatic changes, fire, haying, grazing, and recreation) on the assemblages of steppe arthropods and bird populations of oak forests was monitores. A complex of regulation measures directed at maintaining ecosystem traits was proposed.

Індекс УДК: 577.115;577.125;547.915.5, 577.125.54:57.017.67

Коди тематичних рубрик: 31.23.33

Керівники роботи

Власне Прізвище Ім'я По-батькові: Токарський Віктор Арсенійович

Науковий ступінь: д. б. н.

Вчене звання: професор

Ідентифікатор ORCID ID:

Додаткова інформація:

VIII. Наукова (науково-технічна) продукція (НТП)

Назва НТП українською: Поліпшення екосистемних послуг територіями та об'єктами природно-заповідного фонду

Назва НТП англійською: Improvement of ecosystem services by territories and objects of the nature reserve fund

НТП, яку передбачалося створити:

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Методи, теорії

Галузь застосування: 72.19 Дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: 1. Анотовані переліки різних груп мікобіоти, безхребетних та хребетних тварин; дані про сучасний стан окремих видів – для включення у Літописи природи. 2. Довідковий посібник «Види тварин, що підлягають особливій охороні на території Харківської області (на підставі Переліку регіонально рідкісних видів тварин, затвердженого наказом Міністерства екології №237 від 27.06.2018 р). 3. Рекомендації щодо оптимізації планів та звітів з наукової, рекреаційної та природоохоронної роботи національних природних парків «Дворічанський» та «Слобожанський». 4. Дипломні роботи магістрів, виконані на базі національних природних парків «Слобожанський» та «Дворічанський». Аналогів у відповідних природних зонах роботи не мають.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Поліпшення стану навколишнього середовища

Вплив НТП на довкілля:

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2019

Закінчення етапу: 12.2019

Споживачі продукції: національні природні парки; регіональні ландшафтні парки; природні заповідники

Перспективні ринки: Україна

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи: Права не надаються

Наявність бізнес-плану: Ні

Техніко-економічне обґрунтування: Ні

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

ІХ. Бібліографічний опис

1. Kachalkin A.V., Turchetti B., Inácio J., Carvalho C., Mašínová T., Pontes A., Röhl O., Glushakova A.M., Akulov A., Baldrian P., Begerow D., Buzzini P., Sampaio J.P., Yurkov A.M. Rare and undersampled dimorphic basidiomycetes // *Mycological Progress*. – 2019. – Vol. 18, N 7. – P. 945-971.
2. Atemasov A. and Atemasova T. Impact of stand variables on characteristics of avian soundscape in common oak (*Quercus robur* L.) forests // *Forestry Studies*. 2019. Vol70: Is. 1 P. 68–79 DOI: <https://doi.org/10.2478/fsmu-2019-0006> <https://content.sciendo.com/view/journals/fsmu/70/1/article-p68.xml> (IF=0.743).
3. Dufresnes, C., Mazepa, G., Jablonski, D., Caliri Oliveira, R., Wenseleers, T., Shabanov, D. A., Korshunov A.V., Litvinchuk, S. (2019). Fifteen shades of green: The evolution of Bufotes toads revisited. *Molecular Phylogenetics and Evolution*, 106615. doi:10.1016/j.ympev.2019.106615 (IF=3,992)
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1055790319303677?via%3Dihub>
4. Polchaninova N., Savchenko G., Ronkin V., Droghvalenko A., Putchkov A. Summer fire in steppe habitats: long-term effects on vegetation and autumnal assemblages of cursorial arthropods // *Hacquetia*. – 2019. – 18/2. – P. 213–231.(IF=0,971)
5. Polchaninova N., Prokopenko E. An updated checklist of spiders (Arachnida: Araneae) of Left-Bank Ukraine. *Arachnologische Mitteilungen*. 2019. V. 57. P. 60–64 (IF=1,436)
1. Tokarsky V. Grubnyk V. Atemasov A. Results of the reintroduction of steppe marmot (*Marmota bobak* Mull. 1776 (Rodentia, Sciuridae)) in the southern regions of right-bank Ukraine // *Вісник Львівського університету. Серія біологічна*. 2019 Випуск 80. С. 160–169 DOI:10.30970/vlubs.2019.80.17
- Crous P.W., Schumacher R.K., Akulov A., Thangave R., Hernández-Restrepo M., Carnegie A.J., Cheewangkoon R., Wingfield M.J., Summerell B.A., Quaedvlieg W., Coutinho T.A., Roux J., Wood A.R., Giraldo A., Groenewald J.Z. // *New and Interesting Fungi*. 2 // *Fungal Systematics and Evolution*. – 2019. – Vol. 3, N 1. – P. 57–134.
- Skorobogatov, IV, Atemasov, AA, and Gashchak, SP PRELIMINARY RESULTS OF FIRST-EVER OTTER SURVEY IN CHORNOBYL EXCLUSION ZONE, NORTHERN UKRAINE//*OTTER, Journal of the International Otter Survival Fund* 2019, 30–38
- Shabanov D., Vladymyrova M., Leonov A., Biriuk O., Kravchenko M., Mair Q., Meleshko M., Newman J., Usova O., Zholtkevych G. Simulation as a tool to identify dynamical typology of water frog hemiclinal population systems // *CEUR Workshop Proceedings*, 2019. – 2387. – P. 17–33. <http://ceur-ws.org/Vol-2387/20190017.pdf>
- Crous P.W., Schumacher R.K., Akulov A., Thangave R., Hernández-Restrepo M., Carnegie A.J., Cheewangkoon R., Wingfield M.J., Summerell B.A., Quaedvlieg W., Coutinho T.A., Roux J., Wood A.R., Giraldo A., Groenewald J.Z. // *New and Interesting Fungi*. 2 // *Fungal Systematics and Evolution*. – 2019. – Vol. 3, No 1. – P. 57–134.
- Marmots from space: assessing population size and habitat use of a burrowing mammal using publicly available satellite images /A.Koshkina, I.Grigoryeva, V.Tokarsky, R. Urazaliyev, T.Kuemmerle, N. Hölzel, J. Kamp // *Remote Sensing in Ecology and Conservation*. 2019. V.5. 1–15
- Дудка І.О., Гелюта В.П., Придюк М.П., Тихоненко Ю.Я., Акулов О.Ю., Гайова В.П., Зикова М.О., Андріанова Т.В., Джаган В.В., Щербакова Ю.В. Гриби заповідників та національних природних парків Українських Карпат / за редакцією д-ра біол. наук, проф. В.П. Гелюти. – К.: Наукова Думка, 2019. – 208 с.
- Банік М.В., Савченко Г.О., Ронкін В.І., Тупіков А.І. Знахідки рослин Червоної книги України на північному сході України // *Знахідки рослин і грибів Червоної книги та Бернської конвенції (Резолюція 6)*. – Т. 1. (Серія «Conservation biology in Ukraine». – Вип. 11). – Київ–Чернівці: Друк Арт, 2019. – С. 15–18.

Х. Заключні відомості

Керівник юридичної особи

Катрич Віктор Олександрович

д. ф.-м. н., 01.04.03, 03.00.02

Перелік осіб-виконавців

Акулов Олександр Юрійович

(к. б. н.)

Атемасов Андрій Анатолійович

(к. б. н.)

Атемасова Тетяна Андріївна

(к. б. н.)

Коршунов Олексій Владиславович

(к. б. н.)

Полчанінова Ніна Юріївна

(к. б. н.)

Ронкін Володимир Ісаакович

(к. б. н.)

Савченко Галина Олексіївна

(к. б. н.)

Токарська Надія Вікторівна

Токарський Віктор Арсентійович

(д. б. н.)

Шабанов Дмитро Андрійович

(к. б. н.)

Яцюк Ірина Ігорівна

(к. б. н.)

Відповідальний за підготовку облікових документів

Кононенко Я. В.

Телефон

+38 (057) 707-52-96

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

